

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03610 Vilnius, tel. (8 5) 266 8176, (8 5) 266 8169, faks. (8 5) 266 4209, el. p. post@socmin.lt, <http://www.socmin.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2021-09-

Nr.

DĖL 2021–2030 M. PLĖTROS PROGRAMOS VALDYTOJOS LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS SOCIALINĖS SUTELKTIES PLĖTROS PROGRAMOS PROJEKTO

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija teikia Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos patvirtinimo“ projektą (toliau – Nutarimo projektas). Nutarimo projektu siūloma patvirtinti 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Ministerija) socialinės sutelkties plėtros programą (toliau – Plėtros programa), kuria siekiama įgyvendinti 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“ (toliau – Nacionalinis pažangos planas), 2.2 uždavinį „Didinti neįgaliųjų ir jų šeimų, senyvo amžiaus žmonių bei kitų pažeidžiamų ir socialinėje atskirtyje esančių grupių gerovę ir 2.7 uždavinį „Stiprinti socialinio aktyvumo ir socialinės atsakomybės nuostatas visuomenėje bei bendruomeniškumą“.

Nutarimo projektu sprendžiama problema, siūlomos priemonės, priemonių kaštai ir nauda visuomenei:

I. Sprendžiama problema	<p>Nacionaliniame pažangos plane pažymima, kad tarptautinės institucijos nurodo, jog skurdas ir pajamų nelygybė – didžiausios Lietuvos socialinės politikos problemos.</p> <p>Keičiasi gyventojų amžiaus struktūra – mažėja vaikų ir daugėja vyresnio amžiaus asmenų. 2021 m. pradžioje šalyje gyveno 557,1 tūkst. 65 metų ir vyresnių asmenų. Jų padaugėjo nuo 15,8 proc. (2005 m. pradžioje) iki 19,9 proc. (2021 m. pradžioje) visų Lietuvos nuolatinių gyventojų. Šimtui vaikų 2019 m. pradžioje teko 131 pagyvenęs žmogus (2005 m. pradžioje – 93). Remiantis Eurostato prognozėmis, šimtui 15–64 metų gyventojų 2030 m. teks 45,8 65 metų ir vyresnių asmenų. Šios demografinės tendencijos lemia naujus iššūkius. Kitaip nei kiti socialiniai ekonominiai rodikliai, kurie savo pobūdžiu cikliški, demografinio senėjimo skirtumai didėja nuolat ir nuosekliai (vertinant amžiaus medianą, senėjimo indeksą), o tai savo ruožtu didina socialinių paslaugų poreikį, nors biudžeto pajamos nedidėja.</p> <p>Lietuvos lyčių lygybės indeksas taip pat yra vienas žemiausių tarp ES valstybių, ir Lietuva yra vienintelė šalis, kurioje nuo 2005 m. šioje srityje nėra pažangos. Nors vyrų ir moterų užimtumo rodikliai panašūs, aukštas moterų išsilavinimo lygis, tačiau vis dar nepakanka dėmesio tokioms sritims kaip lyčių</p>
-------------------------	---

	<p>pusiausvyra politikoje, lyčių stereotipų paplitimas, smurto artimoje aplinkoje mastas, moterų ir vyrų atlyginimų ir pensijų skirtumai.</p> <p>Didėjant šalies ekonomikos konvergencijai su ES, skurdo bei nelygybės rodikliai, palyginti su kitomis šalimis, byloja, kad pažanga dar nepakankama. Nors asmenų, patiriančių skurdo riziką ar socialinę atskirtį, dalis 2018 – 2020 m. sumažėjo (nuo 28,3 proc. iki 24,8 proc.), šis rodiklis viršija ES vidurkį, kuris 2019 m. siekė 20,9 proc. Gerokai didesnę skurdo riziką ir socialinę atskirtį patiria vyresni nei 65 metų žmonės, bedarbiai, vieniši tėvai (daugiausia motinos), neįgalieji. Lietuvoje žmonės su negalia yra viena iš visuomenės grupių, kurių galimybės visapusiškai dalyvauti įvairiose veiklose apribotos labiausiai.</p> <p>Lietuvoje aktuali apsirūpinimo būstu problema. 2019 m. socialinio būsto fondą sudarė 11 908 būstai, iš kurių 260 būstų (2,2 proc.) buvo avarinės būklės arba netinkami gyventi. Visi tinkami gyventi socialiniai būstai naudojami, tačiau laukiančių paramos būstui išsinuomoti sąrašė šiuo metu yra daugiau nei 10 tūkst. asmenų (šeimų). Todėl socialinio būsto poreikis, net ir sutvarkius avarinės būklės ar netinkamus būstus, išlieka didelis. Neįgalieji ir gausios šeimos yra tos grupės, kurioms tinkamas būstas rinkoje sunkiai arba visai neprieinamas.</p> <p>Taip pat stebimi dideli teritoriniai pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės skirtumai dėl nevienodos socialinių paslaugų infrastruktūros ir skirtingo teikiamų viešųjų paslaugų prieinamumo savivaldybėse.</p> <p>Socialinis kapitalas (socialiniai ryšiai, tinklai, tarpusavio pasitikėjimas ir pasitikėjimas institucijomis, pilietinis aktyvumas ir dalyvavimas) yra viena svarbiausių sąlygų kurti gyventojų socialinę ir ekonominę gerovę Lietuvoje.</p> <p>Pagal pasaulio konkurencingumo indekso socialinio kapitalo vertinimą Lietuva 2019 m. užėmė 89 vietą iš 141, pagal „Legatum“ klestėjimo indeksą 2020 m. – 156 iš 167.</p>
II. Siūlomos priemonės	<p>Nutarimo projektu, siekiant įgyvendinti Nacionalinio pažangos plano 2.2 uždavinį „Didinti neįgalųjų ir jų šeimų, senyvo amžiaus žmonių bei kitų pažeidžiamų ir socialinėje atskirtyje esančių grupių gerovę“ ir 2.7 uždavinį „Stiprinti socialinio aktyvumo ir socialinės atsakomybės nuostatas visuomenėje bei bendruomeniškumą“, siūloma patvirtinti Plėtros programą, kurią įgyvendinant 2021–2030 m., bus siekiama:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) plėtoti kompleksinę socialinės integracijos sistemą neįgaliesiems, sukurti tvarią nestacionarios ilgalaikės priežiūros sistemą, paremtą individualių integruotų socialinių paslaugų į namus teikimu, derinant ją su slaugos paslaugomis; savalaikio ir efektyvaus darbo su mažiau galimybių turinčiu jaunimu sistemą; efektyvios prevencijos ir pagalbos smurto artimoje aplinkoje priemonės; plėtoti užsieniečių integracijos sistemą; 2) didinti būsto prieinamumą socialiai pažeidžiamiems asmenims, spręsti benamystės problemą; 3) sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus ir sudaryti galimybes regionams bei savivaldybėms priimti savarankiškus sprendimus dėl socialinių paslaugų infrastruktūros plėtros per regionų plėtros planus (Regioninė priemonė); 4) stiprinti pilietinės visuomenės organizacijas, gerinti aplinką veikti nevyriausybinėms organizacijoms, sudaryti galimybes visuomenei įsitraukti ir aktyviai dalyvauti sprendžiant visuomenei aktualius klausimus ir per įtraukimą į bendras socialines, kūrybines ir kitas veiklas prisidėti prie socialinės atskirties

	<p>mažinimo.</p> <p>Plėtros programoje numatytais pažangos priemonėmis taip pat bus įgyvendinami horizontalieji darnaus vystymosi (mažinant pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus) ir lygių galimybių visiems (mažinant pajamų atotrūkius tarp socialiai pažeidžiamų grupių, ypač – vienišų tėvų, vyresnio amžiaus asmenų, neįgalųjų ir bedarbių) principai. Horizontalusis inovatyvumo principas bus užtikrinamas rengiant pažangos priemonių veiklų alternatyvas.</p>
III. Priemonių kaštai	<p>Plėtros programos priemonėms įgyvendinti 2021–2030 m. numatyta 643 800,31 tūkst. Eur, iš jų:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 30 307,00 tūkst. Eur Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos; 2) 241 571,36 tūkst. Eur Europos socialinis fondo + lėšos; 3) 332 513,61 tūkst. Eur Europos regioninės plėtros fondo lėšos, skiriama regioninei pažangos priemonei „Sumažinti pažeidžiamų visuomenės grupių gerovės teritorinius skirtumus“ (09-003-02-02-11 (RE)) įgyvendinti; 4) 39 368,34 tūkst. Eur Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo lėšos; 5) 40 tūkst. Eur – kiti tarptautiniai finansavimo šaltiniai (Užimtumo ir socialinių inovacijų programos (toliau - EaSI), Teisių, lygybės ir pilietybės programos (toliau - REC) ir kiti). <p>Finansinės projekcijos bus reguliariai peržiūrimos ir pagal poreikį tikslinamos.</p>
IV. Nauda visuomenei	<p>Priėmus nutarimą ir įgyvendinus Plėtros programos priemones:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bus siekiama, kad 2030 m. neįgalųjų gyvenimo kokybės indeksas šalyje pakiltų iki 63 balų; 65 metų ir vyresnių asmenų skurdo rizikos lygis sumažėtų iki 25 proc.; socialinio būsto poreikio patenkinimas nuo jo laukiančiųjų asmenų (šeimų) skaičiaus padidėtų iki 88 proc.; socialines paslaugas gaunančių tikslinės grupės asmenų dalis nuo bendro su skurdo rizika ar socialine atskirtimi susiduriančių gyventojų skaičiaus padidėtų iki 25 proc.; 2) bus vykdomos priemonės skirtos didinti visuomenės socialinį, pilietinį aktyvumą, dalyvavimą savanoriškoje, bendruomeninėje veikloje, tarpusavio pasitikėjimą, visuomenės socialinę atsakomybę – stiprinti pilietinės visuomenės organizacijas, gerinti aplinką veikti nevyriausybiniams organizacijoms, sudaryti galimybes visuomenei įsitraukti ir aktyviai dalyvauti sprendžiant visuomenei aktualius klausimus, per įtraukimą į bendras socialines, kūrybines ir kitas veiklas prisidėti prie socialinės atskirties mažinimo. Siekiama, kad pilietinės visuomenės organizacijų tvarumo indeksas siektų 1,9 balo, o pilietinės galios indeksas – 53 balus; 3) bus įgyvendinti planavimo dokumentuose įtvirtinti siekiai: <ol style="list-style-type: none"> a) įgyvendintas Nacionalinis pažangos plano 2.2 uždavinys „Didinti neįgalųjų ir jų šeimų, senyvo amžiaus žmonių bei kitų pažeidžiamų ir socialinėje atskirtyje esančių grupių gerovę“ ir 2.7 uždavinys „Stiprinti socialinio aktyvumo ir socialinės atsakomybės nuostatas visuomenėje bei bendruomeniškumą“; b) įgyvendintos Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 3.1.3, 3.1.5, 3.1.7, 3.1.10 – 3.1.12, 3.2.4, 3.2.6, 3.2.7, 3.4.2, 3.4.5, 3.5.3, 3.5.4, 3.6.1 – 3.6.3, 3.6.6 – 3.6.8 ir 5.2.13 papunkčių nuostatos; c) prisidėta prie Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos 2015 m. rugsėjo 25 d. Rezoliucijos Nr. 70/1 „Keiskime mūsų pasaulį: Darnaus vystymosi darbotvarkė

	iki 2030 metų“ darnaus vystymosi tikslų: 1 tikslo – Sumažinti skurdą, 5 tikslo – Lyčių lygybės ir 10 tikslo – Sumažinti nelygybę, įgyvendinimo.
--	--

Informacija apie Plėtros programos derinimą su suinteresuotosiomis institucijomis ir socialiniais ekonominiais partneriais:

1) Plėtros programos projektas pirmą kartą derinimui teiktas 2020 m. spalio 12 d. elektroniniu paštu suinteresuotoms valstybinėms institucijoms bei socialiniams ir ekonominiams partneriams.

2) 2021 m. kovo 30 d. – balandžio 16 d. buvo vykdoma viešoji konsultacija. Plėtros programos projektas elektroniniu paštu išsiųstas 40 socialinių ir ekonominių partnerių. Viešųjų konsultacijų metu gauta 17 pastabų ir pasiūlymų, iš jų į 15 pastabų atsižvelgta. Neatsižvelgta į bendro pobūdžio komentarus. Viešųjų konsultacijų ataskaita pavišinta Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos internetiniame puslapyje¹.

3) 2021 m. balandžio 6 d. raštu Nr. (1.2.28Mr.-4) SD-1787 „Dėl Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos rengiamų plėtros programų derinimo su ministerijomis“ Plėtros programos projektas pateiktas derinimui Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai, Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Lietuvos Respublikos energetikos ministerijai, Lietuvos Respublikos kultūros ministerijai, Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai, Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerijai, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijai.

4) Pasiūlymus ir pastabas raštu pateikė Teisingumo ministerija, Kultūros ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Finansų ministerija. Sveikatos apsaugos ministerija Plėtros programos projektą derino be pastabų. Aplinkos, Ekonomikos ir inovacijų, Energetikos, Susisiekimo, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pastabų Plėtros programai nepateikė.

5) 2021 m. balandžio – gegužės mėn. organizuoti susitikimai per MSTeams programą su Teisingumo, Užsienio reikalų, Vidaus reikalų, Finansų ministerijų atstovais šių ministerijų pateiktoms pastaboms aptarti ir patikslinti. Patobulintas Plėtros programos projektas 2021 m. liepos 1 d. raštu Nr. (1.1.18E-22) STAP-399 pateiktas derinti Aplinkos ministerijai, Finansų ministerijai, Teisingumo ministerijai, Kultūros ministerijai, Sveikatos apsaugos ministerijai, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Vidaus reikalų ministerijai, Ekonomikos ir inovacijų ministerijai, Energetikos ministerijai, Susisiekimo ministerijai, Užsienio reikalų ministerijai, Žemės ūkio ministerijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai, kopija išsiųsta Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijai.

6) Vyriausybės kanceliarija darbo tvarka pateikė pastabų dėl Plėtros programos, į kurias iš esmės atsižvelgta, atitinkamai pakoreguotas Plėtros programos projektas. Finansų ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Teisingumo ministerijos, Kultūros ministerijos teiktos pastabos ir pasiūlymai suderinti darbo tvarka. Ministerijos paaiškinimai, kodėl nepritaria Ekonomikos ir inovacijų ministerijos teiktai pastabai pateikiami derinimo pažymoje. Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Užsienio reikalų ministerija, Žemės ūkio ministerija, Susisiekimo ministerija ir Lietuvos savivaldybių asociacija pastabų ir pasiūlymų Nutarimo projektui neturėjo. Energetikos ministerija, visuomenė pastabų Nutarimo projektui nepateikė.

Priėmus nutarimą, teisės aktai nebus keičiami, tačiau Plėtros programos įgyvendinimo laikotarpiu bus analizuojami ir peržiūrimi su Plėtros programos sritimi susiję teisės aktai ir, esant reikalui, inicijuojami jų pakeitimai.

Nutarimo projektas nenotifikuotas Europos Komisijai pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimo Nr. 617 „Dėl Keitimosi informacija apie standartus, techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras taisyklių patvirtinimo“ reikalavimus.

¹ <https://socmin.lrv.lt/lt/administracine-informacija/planavimo-dokumentai/pletros-programos>.

Nutarimo projekte neapibrėžiamos sąvokos ir jas įvardijantys terminai, kurie turėtų būti įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Pirminį programos projektą parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2020 liepos 3 d. įsakymu Nr. A1-647 „Dėl darbo grupių plėtros programoms ir priemonėms parengti sudarymo“ patvirtinta darbo grupė (darbo grupės vadovė – Audra Mikalauskaitė, Ministerijos Europos Sąjungos investicijų skyriaus vyresnioji patarėja, tel. 8 620 44972, el. p. audra.mikalauskaite@socmin.lt). Į darbo grupės sudėtį buvo įtraukti Aplinkos, Sveikatos apsaugos, Švietimo, mokslo ir sporto, Kultūros, Vidaus reikalų ministerijų bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos deleguoti atstovai.

Plėtros programos projektas ir susiję dokumentai viešai paskelbti Ministerijos interneto svetainės skiltyje „Planavimo dokumentai“ > „Plėtros programos“ > „Socialinės sutelkties plėtros programa“. Nutarimo projektas paskelbtas Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinėje sistemoje, kur suinteresuotos institucijos ir visuomenė gali pateikti pastabas ir pasiūlymus.

Nutarimo projektą parengė Ministerijos Europos Sąjungos investicijų skyriaus vyresnioji patarėja Audra Mikalauskaitė, 8 620 44972, el. p. audra.mikalauskaite@socmin.lt (skyriaus vedėja Lingailė Biliūnaitė, 8 620 44973, el. p. lingaile.biliunaite@socmin.lt).

PRIDEDAMA:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos patvirtinimo“ projektas, 1 lapas.
2. 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos projektas, 19 lapų.
3. 2021–2030 m. plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties plėtros programos pagrindimas, 49 lapai.
4. 2021–2030 metų plėtros programos valdytojos Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos socialinės sutelkties problemų priežasčių medžiai, 3 lapai.
5. Derinimo pažyma, 1 lapas.
6. Suinteresuotų institucijų raštų kopijos, 14 lapų.

Socialinės apsaugos ir darbo
ministrė

Monika Navickienė